

มาตรการทางกฎหมายต่อความไม่ได้มาตรฐานของสินค้า:
ศึกษาประเทศสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น
Legal Measures Against Unstandardized Products:
Case Study of United States of America and Japan

รัฐสภา จุรีมาส¹
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
อาคารอุไรรัตน์ (ตึก 3) ชั้น 5 เมืองเอก ถนนพหลโยธิน จังหวัดปทุมธานี 12000, ประเทศไทย
อีเมลติดต่อ: m.rattasapa@gmail.com

Rattasapa Chureemas²
Faculty of Law, Rangsit University
Urairat Building (Building 3), 5th Floors, Paholyothin Road, Pathumthani 12000, Thailand
Email: m.rattasapa@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึงมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคในประเด็นการบริโภคสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานที่มีการบังคับใช้ในต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นการศึกษาในประเทศพัฒนาแล้ว กล่าวคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา (United State of America) และประเทศญี่ปุ่น (Japan) เพื่อนำมาสู่การผลักดันและพัฒนามาตรการทางกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคสำหรับประเทศไทย เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสินค้าไม่ได้มาตรฐานหรือสินค้าที่ชำรุดบกพร่อง (Non-quality products)

จากการศึกษาพบว่า ประเทศไทยยังไม่ปรากฏกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการคุ้มครองเจาะจงไปยังสินค้าที่บกพร่องหรือไม่ได้มาตรฐานที่ได้มีการจำหน่ายไปแล้วให้แก่ผู้บริโภค ฉะนั้นเพื่อให้การศึกษากฎหมายที่เจาะจงในด้านการคุ้มครองผู้บริโภคต่อการขายสินค้าที่บกพร่องไม่ได้มาตรฐานเกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนจึงทำการศึกษาเชิงเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศที่ได้มีการตรากฎหมายในลักษณะดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว อาทิ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีกฎหมายแม่บทว่าด้วยการรับประกันสินค้า (Magnuson-moss Warranty Act) และมีกฎหมายความชำรุดบกพร่อง (Lemon Law) ในระดับมลรัฐ (แคลิฟอร์เนีย) และประเทศญี่ปุ่น เพื่อให้ทราบถึงกลไกสำคัญต่อการสนับสนุนให้เกิดการตรากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคต่อความไม่ได้มาตรฐานของสินค้า อันนำไปสู่การพัฒนาของประเทศไทยต่อไป

คำสำคัญ: มาตรการทางกฎหมาย; ความไม่ได้มาตรฐาน; มาตรฐานของสินค้า

¹ นักวิจัยอิสระด้านนิติศาสตร์.

² Independent Researcher of Laws.

Abstract

The purpose of this article is to raise public awareness on consumer protection measures focusing on foreign laws concerning unstandardized products. Two developed countries, United States of America (USA) and Japan are the case study of this research. The ultimate goal is to push forward and develop consumer protection laws in Thailand. At present, there is no clear directive for protecting consumers against non-quality products or product liability.

The study shows that there is not any law to provide specific protection for consumers in case of non-quality or defective products available in the markets. Comparative law is applied in this research in order to identify concrete statutes for consumer protection against non-quality or defective products. USA and Japan are two examples of countries with advanced laws of consumer protection. In the USA, there is model law of Magnuson-moss Warranty Act and Lemon Law in California state. The comparative study shows important mechanisms that support the enactment of statutes of consumer protection against unstandardized products.

Keywords: Legal Measures; Against Unstandardized; Product Standards

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เดิมการซื้อขายสินค้าเป็นหลักการภายใต้เสรีทางการค้า (Freedom of Trades) ระหว่างเอกชน ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ให้สิทธิเสรีภาพในการค้าขายระหว่างเอกชนกับเอกชน ซึ่งทำให้รัฐไม่มีหน้าที่เข้าไปแทรกแซงการดำเนินกิจการของเอกชน นำมาซึ่งหลักที่ว่าผู้ซื้อต้องระวัง (Caveat Emptor or Let the Buyer Beware)³ เป็นหลักที่ผู้ซื้อต้องใช้ความระมัดระวังในการเลือกซื้อสินค้า หากมีความเสียหายเกิดขึ้นในตัวสินค้าย่อมเป็นความผิดของผู้ซื้อ ไม่ใช่ความผิดของผู้ขาย ในระยะต่อมาสินค้าหลายประเภทมีกระบวนการผลิตที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเกินกว่าการใช้ความระมัดระวังดังเช่นปกติ เป็นเหตุให้ภาครัฐเริ่มเข้ามามีบทบาทในการคุ้มครองการซื้อขายสินค้าระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการมากยิ่งขึ้น เพื่อหามาตรการเยียวยาให้แก่ผู้บริโภคจากการขายสินค้าที่บกพร่องไม่ได้มาตรฐานให้แก่ผู้บริโภค⁴

สำหรับประเทศไทยยังไม่ปรากฏกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการคุ้มครองเจาะจงไปยังสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐานที่ได้มีการจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค คงมีแต่กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคทั่วไปและเป็นในลักษณะของ

³ Antonella Corradi, "International Law and Consumer Protection: The History of Consumer Protection," last modified 2015, accessed April 2, 2018, http://www.nyulawglobal.org/globalex/International_Law_Consumer_Protection.html/

⁴ Susom Supanit, *Commentary on Consumer Protection Laws*, 9th ed. (Bangkok: Chulalongkorn University, 2014), 1-2.

กฎหมายประเภทคุ้มครองเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นมาแล้วเท่านั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและความคุ้มครองให้แก่ผู้บริโภคต่อการขายสินค้าที่บกพร่องไม่ได้มาตรฐานเกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น การศึกษาในเชิงเปรียบเทียบเพื่อนำไปสู่การสร้างแนวทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคในประเทศไทย จึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนากฎหมายของประเทศไทยต่อไป

1.2 สมมติฐาน

มาตรการการคุ้มครองผู้บริโภคจากความชำรุดบกพร่องของสินค้ายังไม่มีกฎหมายอย่างชัดเจน หากพิจารณาแต่เพียงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องความชำรุดบกพร่องในสัญญาซื้อขายนั้นประกอบกับบรรทัดฐานในคำพิพากษาของศาลที่ไม่มีความชัดเจนที่จะถือปฏิบัติได้ แม้จะมีกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคบังคับใช้อยู่ แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงแนวทางการเยียวยาให้แก่ผู้บริโภคในกรณีสินค้าชำรุดบกพร่อง งานวิจัยนี้ตั้งสมมติฐานไว้ว่าหากประเทศไทยสามารถพัฒนาและสร้างแนวทางในการคุ้มครองผู้บริโภคต่อความชำรุดบกพร่องและนำไปสู่การกำหนดความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้าอย่างเป็นระบบแล้ว ย่อมทำให้ทั้งผู้ประกอบการธุรกิจและผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองอย่างเหมาะสม และมีแนวทางในการเยียวยาความเสียหายที่ชัดเจนและบังคับใช้ได้ อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

1.3 วัตถุประสงค์

- 1.3.1 เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของความชำรุดบกพร่องของสินค้าจากการบริโภคของผู้บริโภค
- 1.3.2 เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในเรื่องความชำรุดบกพร่องของสินค้าของต่างประเทศ
- 1.3.3 เพื่อให้เกิดการศึกษาเปรียบเทียบและสามารถเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข มาตรการทางกฎหมายในเรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการเยียวยา เงื่อนไข และข้อกำหนด เพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้าในประเทศไทยเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยฉบับนี้ ผู้เขียนมุ่งเน้นในการศึกษาถึงแนวทางมาตรการทางกฎหมายในการกำหนดสิทธิเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคและแนวทางในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้บริโภค โดยเฉพาะความเสียหายจากสินค้าชำรุดบกพร่องซึ่งทำให้เกิดภาระแก่ผู้บริโภคไม่สามารถใช้งานสินค้าดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งศึกษาแนวคิดทฤษฎีของกฎหมายต่างประเทศในเรื่องความชำรุดบกพร่องของสินค้า (Lemon Law) ในประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐแคลิฟอร์เนีย แนวคิดและหลักเกณฑ์กฎหมายความรับผิดจากสินค้า (Product Liability) ของประเทศญี่ปุ่น เพื่อสร้างแนวทางเปรียบเทียบกับกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ของประเทศไทยต่อไป

1.5 ระเบียบวิธีการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยฉบับนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการวิจัยจากเอกสาร การค้นคว้ารวบรวมจากหนังสือ ตำรา วารสารทางกฎหมาย บทความทางวิชาการจากวารสารทางวิชาการต่าง ๆ ผลงานการศึกษารวบรวมของนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ และรวมถึงข้อมูลทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งข้อมูลภายในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและ

แนวคิดของการคุ้มครองผู้บริโภค การเยียวยาผู้บริโภค มาตรการช่วยเหลือผู้บริโภค โดยเฉพาะความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า และนำเสนอโดยวิธีการพรรณนา (Descriptive)

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาของผู้บริโภคต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า

1.6.2 ทำให้ทราบมาตรการทางกฎหมายในเรื่องความชำรุดบกพร่องของต่างประเทศ

1.6.3 ทำให้ทราบหลักเกณฑ์และแนวทางในการตรากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคจากความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

2. ผลการวิจัย

2.1 แนวคิดทฤษฎีการคุ้มครองผู้บริโภค

การคุ้มครองผู้บริโภคเกิดจากการพยายามตีความของศาลที่ขยายความคุ้มครองผู้บริโภคให้ครอบคลุมถึงสิทธิของประชาชน ส่งผลให้มีการพัฒนาหลักการความรับผิดของผลิตภัณฑ์จากการชำรุดบกพร่องของผลิตภัณฑ์หรือความไม่ปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ โดยผู้บริโภคไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ (Product Liability Law)⁵ ซึ่งเป็นหลักที่ขยายความรับผิดจากหลักความรับผิดเด็ดขาด (Strict Liability Law) ในทางละเมิด

ดังจะเห็นได้จากแนวทางของการพิจารณาคดีในประเทศสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1916 ศาลได้วินิจฉัยในคดีระหว่างมาแมกเซอร์สันกับบิวอิค มอเตอร์ (Macpherson and Buick Motor)⁶ ซึ่งโจทก์ฟ้องว่าจำเลยเป็นผู้ผลิตรถยนต์จำหน่ายแก่พ่อค้าขายปลีกและโจทก์ซื้อรถดังกล่าวจากพ่อค้าขายปลีก ล้อรถชำรุดเป็นเหตุให้รถพลิกคว่ำและโจทก์ได้รับบาดเจ็บ จำเลยต่อสู้ว่าล้อรถนี้จำเลยซื้อมาจากผู้ผลิตอื่นและโจทก์ไม่มีสิทธิฟ้องจำเลย เพราะระหว่างโจทก์และจำเลยไม่มีข้อผูกพันให้ต้องรับผิดชอบกัน อันจะทำให้จำเลยอยู่ในฐานะที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นจากทรัพย์สิน⁷

ศาลอุทธรณ์แห่งนครนิวยอร์กวินิจฉัยว่า จำเลยต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากความชำรุดบกพร่องเป็นเหตุให้โจทก์ได้รับอันตราย แม้ว่าโจทก์มิได้มีความสัมพันธ์ตามสัญญากับจำเลยก็ตาม ซึ่งทรัพย์สินอันตรายนั้นหมายรวมถึงทรัพย์สินซึ่งสามารถทำให้ชีวิตและร่างกายอาจเป็นอันตรายได้ ถ้าหากมีการประมาทเลินเล่อในการผลิตของผู้ผลิต ไม่ว่าจะโดยผู้ซื้อเองหรือผู้อื่นนอกจากผู้ซื้อ ศาลเห็นว่าผู้ผลิตมีหน้าที่ต้องผลิตขึ้นด้วยความระมัดระวัง⁸

ประเด็นดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การที่ศาลสูงพิจารณาแล้วมีคำพิพากษาให้จำเลยต้องรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่อง แม้ปรากฏแก่กรณีว่าการทำนิติกรรมระหว่างโจทก์กับจำเลยนั้นไม่มีความสัมพันธ์กันโดยตรง เนื่องจากโจทก์ซื้อสินค้าจากพ่อค้าคนกลาง (Retail Dealer, Intermediary) เกิดจากการที่ศาลไม่นำหลักความ

⁵ Vithoon Eungprabhanth, "How to Sues Tobacco Companies in Abroad," *Botbundit* 57 (December 2001): 4. [In Thai]

⁶ Susom Supanit, *Commentary on Consumer Protection Laws*, 13-18. [In Thai]

⁷ *MacPherson v. Buick Motor Co.*, 111 N.E. 1050, 217 N.Y. 382 (Court Listener, 1916).

⁸ *Ibid.*, 1-2.

รับผิดชอบตามสัญญาฉบับใช้แก่คู่กรณี (Privity of Contract) ในกรณีที่ความเสียหายเกิดจากสินค้า⁹ โดยผู้พิพากษาเบนจามิน คาร์โดโซ (Benjamin Cardozo)¹⁰ ให้เหตุผลประกอบคำพิพากษาสรุปได้ว่ากรณีที่สินค้ามีความชำรุดบกพร่องนั้น หากปรากฏว่าความชำรุดบกพร่องเกิดเพราะตัวสินค้าซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ใช้ได้ ผู้ผลิตมีหน้าที่ต้องตรวจสอบสินค้าให้มีมาตรฐานที่ปลอดภัยก่อนจึงจะสามารถนำสินค้าดังกล่าวออกจำหน่ายในท้องตลาดได้ จึงเป็นเรื่องที่ผู้ผลิตต้องรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องดังกล่าว แม้การซื้อสินค้าจะไม่ได้ซื้อจากผู้ผลิตโดยตรงก็ตาม ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติที่ศาลในระยหลังอาศัยหลักจากคดีโทมัสกับวินเชสเตอร์ (The Principle of Thomas v. Winchester)¹¹

2.2 การคุ้มครองผู้บริโภคต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้าในประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นประเทศที่สำคัญและมีบทบาทต่อการรับรองสิทธิผู้บริโภคให้ได้รับการคุ้มครองจากการถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบการ ผู้ขาย อย่างเป็นรูปธรรม เห็นได้จาก ค.ศ. 1960 มีการกำหนดแนวทางของการคุ้มครองผู้บริโภคมาจนถึงปัจจุบันของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้ประกาศรับรองสิทธิของผู้บริโภค 4 ประการไว้¹²

กฎหมายว่าด้วยความชำรุดบกพร่องของสินค้า (Defective Product) หรือกฎหมายเลมอนลอว์ (Lemon Law) ของประเทศสหรัฐอเมริกา แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่กฎหมายระดับรัฐบาลกลางและกฎหมายระดับมลรัฐ กล่าวคือ ประมวลกฎหมายพาณิชย์ (The Uniform Commercial Code: UCC) กฎหมายรับประกันสินค้า (The Magnuson-moss Warranty) ในระดับรัฐบาลกลางที่เป็นกรอบกำหนดสิทธิในการคุ้มครองผู้บริโภคต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า และกฎหมายเลมอนลอว์ในแต่ละมลรัฐ (The State By Lemon Laws) ใช้บังคับเป็นเอกเทศในแต่ละรัฐภายใต้กรอบของกฎหมาย 2 ฉบับข้างต้น

ซึ่งจะกล่าวถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า กล่าวคือ กฎหมายรับประกันสินค้า (The Magnuson-moss Warranty) และกฎหมายเลมอนลอว์ โดยกฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย (Lemon Law of California) เป็นกรณีศึกษา

2.2.1 กฎหมายว่าด้วยการรับประกันสินค้า (Magnuson-moss Warranty Act)

กฎหมายว่าด้วยการประกันสินค้าแม็กนุสัน-มอส 1975 (Magnuson-moss Warranty Act, Federal Law or Magnuson Moss Warranty Federal Trade Commission Improvement Act 1975) ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 4 มกราคม ค.ศ. 1975¹³ มีเจตนาเพื่อการรับรองสิทธิของ

⁹ Ibid, 2.

¹⁰ Ibid, 2-3.

¹¹ Philip W. Croen, "Torts: Liability of Manufacturer to Consumer for Defects in Manufacture of Articles," *Marquette Law Review* 26, no. 1 (December 1941): 52.

¹² Phatthanat Sithaphon, "International Consumer Protection Law," last modified n.d., accessed October 8, 2018, <https://www.l3nr.org/posts/535502/> [In Thai]

¹³ CarLemon, "Magnuson-moss Warranty Act, the Federal Lemon Law, How Does the Magnuson-moss Warranty Act, Federal Lemon Law, Protect Consumers," last modified n.d., accessed October 9, 2018, <http://www.carlemon.com/Magnuson-Moss-Warranty-Act-the-Federal-Lemon-Law.html/>

ผู้บริโภคที่จะได้รับความคุ้มครองจากข้อสัญญาการประกันสินค้าของผู้ประกอบการ ผู้ผลิต ตลอดจนผู้ขายสินค้า ไม่ให้เกิดความเอาใจเอาเปรียบผู้บริโภคเกินควร

กฎหมายว่าด้วยการประกันสินค้าแม็กนุสัน-มอส (Magnuson-moss Warranty Act) มีวัตถุประสงค์สำคัญ¹⁴ กล่าวคือ 1) เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วนเกี่ยวกับข้อกำหนดและเงื่อนไขในการรับประกันสินค้าของผู้ประกอบการหรือผู้ผลิต 2) เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเปรียบเทียบความคุ้มครองสำหรับการรับประกันสินค้าก่อนมีการซื้อสินค้า 3) เพื่อส่งเสริมการแข่งขันทางการค้าโดยให้การรับประกันสินค้าเป็นปัจจัยเปรียบเทียบเงื่อนไขในการรับประกันสินค้านระหว่างผู้ประกอบการ และ 4) เพื่อให้ผู้ประกอบการตระหนักถึงการปฏิบัติตามเงื่อนไขในการรับประกันสินค้า เพื่อลดการเกิดข้อพิพาทระหว่างผู้ประกอบการและผู้บริโภค ทั้งนี้ครอบคลุมไปยังสินค้าที่มีการซื้อขายการในประเภทสินค้าทั่วไปเกือบทุกชนิด ทั้งยังกำหนดผู้ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้โดยมุ่งเน้นไปที่ผู้บริโภคสินค้าเพื่อการบริโภคไม่ใช่เพื่อการขายต่อ¹⁵

จะเห็นว่ากฎหมายการรับประกันสินค้าของประเทศสหรัฐอเมริกามุ่งให้สิทธิการคุ้มครองแก่บุคคลที่เป็นผู้บริโภคโดยตรง ซึ่งเป็นผู้ใช้สินค้าเพื่อประโยชน์ส่วนตน ครอบครัว หรือรวมถึงภายในครัวเรือนเป็นการเฉพาะ โดยไม่กล่าวถึงการคุ้มครองในกรณีผู้บริโภคในเชิงพาณิชย์ เช่น ผู้บริโภคเพื่อการขายต่อ เป็นต้น

2.2.2 กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องของสินค้าของรัฐแคลิฟอร์เนีย (Lemon Law of California)

จากกฎหมายระดับรัฐบาลกลางที่เกี่ยวข้องกับความชำรุดบกพร่องของสินค้า ซึ่งเป็นกรอบในการให้มลรัฐต่าง ๆ ออกกฎหมายเป็นการเฉพาะของแต่ละมลรัฐเพื่อบังคับใช้ในกรณีที่เกิดความเสียหายเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องของสินค้าเกิดขึ้นแก่ผู้บริโภค โดยกฎหมายในระดับมลรัฐถูกตราใช้ทั่วประเทศสหรัฐอเมริกาในชื่อว่าเลมอนลอว์ (Lemon Law) ซึ่งกฎหมายเลมอนลอว์ของแต่ละมลรัฐจะมีชื่อแตกต่างกันไป อย่างในกรณีของกฎหมายเลมอนลอว์ของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย (Song-beverly Consumer Warranty Act) และกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคแทนเนอร์ (Tanner Consumer Protection Act) ซึ่งสามารถแบ่งรายละเอียดโครงสร้างออก 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) ความหมายและประเภทของสินค้าที่คุ้มครอง 2) ลักษณะความคุ้มครองและมาตรการเยียวยา 3) ความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจและข้อกำหนดในการซ่อมแซมสินค้า และ 4) ข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจ ดังนี้

1) ความหมายและประเภทของสินค้าที่คุ้มครอง

กฎหมายเลมอนลอว์ของมลรัฐแคลิฟอร์เนียมีลักษณะที่แตกต่างจากกฎหมายของมลรัฐอื่น ๆ ที่กำหนดให้ความคุ้มครองตามกฎหมายเลมอนลอว์จำกัดอยู่เพียงแค่รถยนต์ (Vehicle) หรือเครื่องจักรอย่างอื่นที่มีกลไกคล้ายรถยนต์¹⁶ แต่ในกรณีกฎหมายเลมอนลอว์ของมลรัฐแคลิฟอร์เนียซึ่งถูกบัญญัติในประมวล

¹⁴ Kingston Technology Company, "Magnuson-moss Warranty Act," last modified n.d., accessed October 9, 2018, <https://www.support.kingston.com/th/company/magnusonmoss/>

¹⁵ Magnuson-moss Warranty Act 1975, Section 2310 (1).

¹⁶ New York Lemon Law, §198 A and Automobile Lemon Law of Pennsylvania, §1951.

กฎหมายแพ่งหมวดของการประกันสำหรับผู้บริโภค (Song-Beverly Consumer Warranty Act §1790-§1795.8) ถือเป็นข้อกำหนดการของผู้ประกอบธุรกิจในเรื่องการรับประกันสินค้า โดยให้ใช้บังคับกับสินค้าสำหรับผู้บริโภค (Consumer Goods) เห็นว่ากฎหมายเลมอนลอว์ของมลรัฐแคลิฟอร์เนียสามารถบังคับใช้กับสินค้าที่ผู้บริโภคทำการบริโภคสินค้านั้น และเป็นการบริโภคสินค้าใหม่ที่ได้บริโภคในลักษณะของการค้าปลีกและนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือใช้สอยภายในครัวเรือน¹⁷

โดยกฎหมายเลมอนลอว์ของรัฐแคลิฟอร์เนีย (Song-beverly Consumer Warranty Act) กำหนดให้เมื่อผู้บริโภคซื้อสินค้าจากผู้ประกอบธุรกิจรายใด ผู้ประกอบธุรกิจนั้นจะต้องถูกบังคับโดยการรับรองหรือการรับประกันสินค้าว่า สินค้าดังกล่าวเป็นไปตามความต้องการของผู้บริโภคตามความเหมาะสมของการใช้ของผู้บริโภค¹⁸ มลรัฐแคลิฟอร์เนียยังได้ตรากฎหมายอีกลักษณะหนึ่งกำหนดลักษณะและเงื่อนไขในการให้ความคุ้มครองสินค้าบางประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าประเภทรถยนต์ยังมีข้อกำหนดเงื่อนไขเป็นการเฉพาะปรากฏในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคแทนเนอร์ (Tanner Consumer Protection Act) ของมลรัฐแคลิฟอร์เนียอีกหนึ่งฉบับ

ความหมายของรถยนต์ที่ได้รับความคุ้มครองของมลรัฐแคลิฟอร์เนียตามมาตรา 1793.22 (e) กำหนดให้ต้องเป็นรถยนต์ใหม่ หรือป้ายแดง โดยจะเป็นการซื้อรถยนต์ หรือเช่ารถยนต์ ย่อมได้รับความคุ้มครองทั้ง 2 กรณี แต่ต้องอยู่ภายใต้วัตถุประสงค์ของการใช้เพื่อส่วนตัว หรือภายในครัวเรือนเท่านั้น หรือเพื่อกิจการของตนแต่ในกรณีของกิจการนั้นจะได้รับความคุ้มครองไม่เกิน 5 คัน ตามที่ได้จดทะเบียนในมลรัฐแคลิฟอร์เนียเท่านั้น ทั้งนี้ รถยนต์ที่จะได้รับความคุ้มครองนั้น ต้องมีน้ำหนักไม่เกิน 10,000 ปอนด์อีกด้วย¹⁹ ไม่รวมถึงการนำกลับมาขายใหม่ของรถยนต์จากการซ่อมแซมความชำรุดบกพร่องมาแล้ว (Resale of Returned by Lemon Law, Refurbish)²⁰

2) ลักษณะความคุ้มครองและมาตรการเยียวยาของผู้ประกอบธุรกิจ

การคุ้มครองตามกฎหมายเลมอนลอว์ของมลรัฐแคลิฟอร์เนียแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะตามกรอบของกฎหมายนั้น กล่าวคือ กฎหมายเลมอนลอว์ของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย (Song-beverly Consumer Warranty Act) และกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคแทนเนอร์ (Tanner Consumer Protection Act) โดยกฎหมายเลมอนลอว์ของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย (Song-beverly Consumer Warranty) จะกำหนดกรอบความคุ้มครองในเรื่องการรับประกันสินค้าที่ผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบธุรกิจได้ให้คำรับรองแก่ผู้บริโภคขณะทำการซื้อสินค้าหรือเช่าสินค้าจากผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบธุรกิจ ส่วนในกรณีสินค้าบางประเภทที่มีความซับซ้อนในข้อ

¹⁷ Song-Beverly Consumer Warranty Act, Section 1790.3.

¹⁸ The Margarian Law Firm, "Song-Beverly Consumer Warranty Act," last modified n.d., accessed October 2, 2018, <http://www.lemonlawcourt.com/song-beverly-consumer-warranty-act/#WQwDiMuweM9/>

¹⁹ Tanner Consumer Protection Act, Section 1793.2 (2).

²⁰ Nontawat Nawatrakulpisut, "Liability to Manufacturer or Purchaser on New Vehicle and Consumer Protection: Product Liability Law v.s. Lemon Law," *Law Journal* 36, no. 2 (June 2010): 279. [In Thai]

สันนิษฐานต่าง ๆ เช่นรถยนต์ จำเป็นต้องมีข้อกำหนดรายละเอียดปลีกย่อยเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้งต่อผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจด้วย ซึ่งมลรัฐแคลิฟอร์เนียกำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับรถยนต์ไว้ในกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคแทนเนอร์ (Tanner Consumer Protection Act) อีกฉบับหนึ่ง²¹

กฎหมายเลมอนลอร์ของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย (Song-beverly Consumer Warranty Act) ยังกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่ต้องดำเนินการจัดทำคำรับประกันสินค้าไม่ว่าจะเป็นการให้คำรับประกันสินค้าอย่างชัดแจ้ง (Express) หรือการรับประกันสินค้าโดยปริยาย (Implied) ต้องทำคำรับรองดังกล่าวมอบให้แก่ผู้บริโภค ณ เวลาที่มีการซื้อขายสินค้าทุกชนิดตามความในมาตรา 1790.3²²

ภายใต้หลักความคุ้มครองผู้บริโภคตามกฎหมายเลมอนลอร์ของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย (Song-beverly Consumer Warranty Act) เมื่อสินค้าที่ผู้บริโภคได้ซื้อไปเกิดความชำรุดบกพร่องขึ้นมาไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ อันมีลักษณะเป็นทำให้สินค้าดังกล่าวไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ความมุ่งหมายในการใช้สอยของผู้บริโภค ผู้ประกอบธุรกิจต้องดำเนินการแก้ไขซ่อมแซม ตลอดจนเปลี่ยนสินค้าหรือรับซื้อคืนจากผู้บริโภคตามคำรับประกันที่ตนได้ให้ไว้ ส่วนกรณีของสินค้าประเภทรถยนต์เกิดความชำรุดบกพร่อง (Nonconformity)²³ ผู้บริโภคสามารถใช้สิทธิของตนตามกรอบของกฎหมายว่าด้วยการรับประกันสินค้าเพื่อเยียวยาความชำรุดบกพร่องตามคำรับประกันของผู้ประกอบธุรกิจเป็นอันดับแรก

3) ความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจและข้อกำหนดในการซ่อมแซมสินค้า

นับแต่วันที่ผู้บริโภคได้รับสินค้าดังกล่าวหากอยู่ในระยะเวลาภายใน 18 เดือน ภายหลังจากการส่งมอบสินค้าครั้งแรกให้แก่ผู้บริโภค หรือ 18,000 ไมล์ นับแต่ได้รับสินค้าครั้งแรก หากปรากฏในเวลาต่อมาภายหลังจากดำเนินการให้บริการหรือซ่อมแซม เพื่อแก้ไขความชำรุดบกพร่องของสินค้าแล้ว ความชำรุดบกพร่องของสินค้าดังกล่าวยังไม่หมดไป ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องดำเนินการเปลี่ยนสินค้าใหม่ให้แก่ผู้บริโภคหรือรับซื้อคืนจากผู้บริโภคคืน (Repurchase)²⁴ โดยให้สิทธิแก่ผู้ผลิตที่จะดำเนินการหักค่าใช้จ่ายอื่นออกจากเงินที่ต้องชำระคืนให้แก่ผู้บริโภคด้วย²⁵ ดังนี้

$$\frac{\text{จำนวนระยะทาง (ไมล์) ที่ผู้บริโภคใช้ก่อนที่จะมีการรับซื้อคืน} \times \text{ราคาสินค้า}}$$

120,000

= ค่าใช้ประโยชน์ที่ผู้ผลิตสามารถหักออกจากค่าซื้อคืนได้

²¹ The Law Firm T., "What is the Tanner Consumer Protection Act ?," last modified 2017, accessed October 2, 2018, <https://www.margarianlaw.com/tanner-consumer-protection-act/>

²² Ibid.

²³ Tanner Consumer Protection Act, Section 1793.2 (1).

²⁴ Council of Better Business Bureaus, "Standards of the California Lemon Law, Song-Beverly Consumer Warranty Act and Tanner Consumer Protection Act, California," last modified 2009, accessed April 29, 2017, <http://www.bbb.org/us/Storage/16/Documents/BBBAutoLine/CA-LLsummary.pdf/>

²⁵ Council of Better Business Bureaus, "California Lemon Law Summary, California," last modified 2012, accessed April 29, 2017, <http://www.bbb.org/us/Storage/16/Documents/BBBAutoLine/CA-LLaddinfo.pdf/>

นอกจากนี้ หากผู้ประกอบการซ่อมแซมสินค้าจนอยู่ในสภาพที่เหมาะสมแก่การใช้สอย และได้มาตรฐานของสินค้าดังกล่าวแล้ว กฎหมายอนุญาตให้ผู้ผลิตนำสินค้าดังกล่าวออกขายได้ โดยมีข้อกำหนดว่าต้องแสดงข้อความว่าสินค้าซื้อคืนตามกฎหมายเลมอนลอว์ (Lemon Law Buyback) และข้อความดังกล่าวต้องแสดงให้เห็นชัดเจนบนสินค้าว่าเป็นรถยนต์หรือสินค้าที่นำกลับมาจำหน่ายซ้ำภายหลังจากการซ่อมแซมจากความชำรุดบกพร่องแล้ว²⁶ และสินค้าดังกล่าวยังอยู่ในการรับประกันสินค้าตามปกติแต่ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายเลมอนลอว์ที่ผู้ผลิตต้องดำเนินการเปลี่ยนสินค้าใหม่หรือรับซื้อคืนสินค้า ซึ่งการขายสินค้าในลักษณะตามสภาพที่เป็นอยู่ (As Is) หรือสินค้าที่มีความชำรุด (With All Faults)²⁷ ไม่อยู่ในบังคับของการรับประกันสินค้าตามกฎหมายของแคลิฟอร์เนีย²⁸

4) ข้อยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจ

เมื่อพิจารณาถึงข้อกำหนดด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในความชำรุดบกพร่องของสินค้าประเภทรถยนต์ตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคแทนเนอร์ (Tanner Consumer Protection Act) ประกอบหลักทั่วไปของกฎหมายเลมอนลอว์ของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย (Song-Beverly Consumer Warranty Act) พบว่า การที่ผู้บริโภคจะใช้สิทธิตามกฎหมายได้นั้นต้องประกอบไปด้วยเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด รวมถึงหากกฎหมายกำหนดให้ผู้ผลิต หรือผู้ประกอบการสามารถกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดได้ ผู้บริโภคมุ่งต้องดำเนินการตามกรอบที่ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการกำหนดไว้เสียก่อน จึงอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยเลมอนลอว์ ตลอดจนกฎหมายว่าด้วยการรับประกันสินค้าด้วย กรณียกเว้นความรับผิด²⁹ เช่น หน้าที่ในการแจ้งความชำรุดบกพร่องของสินค้าไปยังผู้ผลิต กฎหมายกำหนดให้ผู้บริโภคต้องดำเนินการแจ้งความชำรุดบกพร่องให้แก่ผู้ผลิตทราบโดยตรงโดยทำเป็นหนังสืออย่างน้อย 1 ครั้ง หากมิเช่นนั้นแล้ว ผู้บริโภคมุ่งไม่อยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกฎหมายเลมอนลอว์ เป็นต้น³⁰

หากปรากฏความชำรุดบกพร่องของสินค้าเกิดจากสินค้าที่ในลักษณะของสินค้ามือสอง หรือสินค้าใช้แล้ว กฎหมายเลมอนลอว์ย่อมไม่ครอบคลุมความรับผิดดังกล่าวแก่ผู้ผลิต ผู้ประกอบธุรกิจ หรือผู้บริโภคที่จะต้องดำเนินการเปลี่ยนสินค้า หรือรับซื้อสินค้าดังกล่าวคืนจากผู้บริโภคตามความรับผิดของกฎหมายเลมอนลอว์³¹

แม้กฎหมายเลมอนลอว์จะถูกตราขึ้นเพื่อบังคับใช้ในแต่ละมลรัฐเพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคในมลรัฐนั้น ๆ เป็นการเฉพาะ แต่ผู้บริโภคทุกมลรัฐยังคงได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายระดับรัฐบาลกลางกล่าวคือ กฎหมายว่าด้วยการรับประกันสินค้า (Magnuson-moss Warranty Act or The Magnuson

²⁶ Lemon Law Buyback, Section 1793.23 (f).

²⁷ California Civil Code, Section 1791.3 and Section 1792.4.

²⁸ California Civil Code, Section 1792.5.

²⁹ Council of Better Business Bureaus, Inc., Standards of the California Lemon Law, Song-Beverly Consumer Warranty Act and Tanner Consumer Protection Act, California, 2009.

³⁰ Council of Better Business Bureaus, Inc., California Lemon Law Summary, California, 2012.

³¹ California Codes, Section 1795.5 (a) (b) (c) (d).

Moss Warranty Federal Trade Commission Improvement Act 1975) และประมวลกฎหมายพาณิชย์ (The Uniform Commercial Code: UCC)

2.2.3 การคุ้มครองผู้บริโภคต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้าในประเทศญี่ปุ่น (The Product Liability Act, no. 85, 1994 of Japan)

กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคในเรื่องความชำรุดบกพร่องของสินค้าของประเทศญี่ปุ่น อยู่ภายใต้บังคับของ ความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (The Product Liability Act, no. 85, 1994) ซึ่งมีการประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1994³² โดยกำหนดให้ความคุ้มครองต่อกรณีความเสียหายที่เกิดจากสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคได้ซื้อจากผู้ประกอบธุรกิจ³³

ในกรณีตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาของประเทศญี่ปุ่นหากปรากฏว่าผู้บริโภคได้รับสินค้าไป โดยมีความชำรุดอย่างไม่เป็นประจักษ์ (Latent Defect) ประมวลกฎหมายแพ่งของประเทศญี่ปุ่น มาตรา 570 ประกอบมาตรา 517 ว่าด้วยการชำระไม่ต้องตามประสงค์ของมูลหนี้³⁴ กำหนดให้ผู้บริโภคสามารถเรียกค่าเสียหาย หรือค่าชดเชย จากการส่งมอบสินค้าชำรุดบกพร่องให้แก่ผู้บริโภคได้ อย่างไรก็ตามการเรียกค่าเสียหายเช่นนั้นต้องเกิดจากความชำรุดบกพร่องที่ไม่เป็นประจักษ์และผู้บริโภคไม่ทราบถึงความชำรุดบกพร่องนั้นมีอยู่³⁴ นอกจากนี้ หากปรากฏว่าจากความชำรุดบกพร่องของสินค้านำมาสู่ความเสียหายต่อชีวิต หรือร่างกาย ผู้บริโภคสามารถฟ้องร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากความประมาทเลินเล่อของตน ไม่ว่าจะด้วยความประมาทเลินเล่อจากการผลิต หรือการออกแบบสินค้านำมาสู่ความเสียหายตามกฎหมายแพ่งของประเทศญี่ปุ่น มาตรา 709³⁵ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องความชัดเจนและปัญหาภาระการพิสูจน์ของผู้บริโภคที่ต้องนำสืบถึงความชำรุดบกพร่องของสินค้าที่เกิดขึ้น กระบวนการภายใต้หลักการความรับผิดทางสัญญาและความรับผิดทางละเมิดจึงยังไม่เหมาะสมต่อการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคในเรื่องความชำรุดบกพร่องของสินค้าอย่างไม่เป็นประจักษ์

ต่อมาได้ประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าบกพร่องหรือไม่ปลอดภัย (Product Liability Law, no. 85, 1994) มุ่งเน้นความบกพร่องของสินค้าเป็นสำคัญ (Product Defect-based Liability) ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาอีกต่อไปว่าผู้ขายหรือผู้ผลิตได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้เสียหายด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ ซึ่งเป็นหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด

³² Anan Chantara-opakorn, *Remedy the Injured by Product Liability* (Bangkok: Thammasat University Press, 2016), 75. [In Thai]

³³ Ibid, 73.

³⁴ Ibid, 73-74.

³⁵ Younghee Jin Ottley and Bruce L. Ottley, "Product Liability Law in Japan: An Introduction to a Developing Area of Law," last modified n.d., accessed October 11, 2018, <http://www.digitalcommons.law.uga.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1805&context=gjicl,pp.47-52/>

สาระสำคัญของกฎหมายด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าบกพร่องหรือไม่ปลอดภัย (Product Liability Law, no. 85, 1994)³⁶ กล่าวคือ

- 1) เป็นกฎหมายที่บังคับใช้แก่กรณีของสินค้าที่เป็นสังหาริมทรัพย์เท่านั้น
- 2) คำว่าชำรุดบกพร่อง (Defect) ของสินค้า ให้ความหมายรวมถึงการที่สินค้ามีลักษณะขาดความปลอดภัยจากปกติของสินค้าประเภทดังกล่าว ลักษณะของสินค้าไม่เป็นไปตามธรรมดา และความรับผิดชอบต่อกฎหมายฉบับนี้ที่ผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต้องเกิดจากการที่สินค้าดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายไม่ว่าจากการผลิต การออกแบบ การนำเข้าสินค้า หรือการนำเสนอสินค้า เว้นแต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นเกิดจากความธรรมดาของตัวสินค้าที่ไม่ได้เกิดจากการกระทำตามมาตรฐานของผู้ประกอบการ
- 3) ผู้ประกอบการไม่ต้องรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า หากปรากฏว่าผู้บริโภคได้รู้อยู่แล้วในขณะที่ซื้อสินค้าจากผู้ประกอบการว่าสินค้าดังกล่าวมีความชำรุดบกพร่องนั้นมีอยู่ หรือสินค้าดังกล่าวเป็นสินค้าที่เป็นส่วนประกอบหรือวัตถุดิบของผลิตภัณฑ์สินค้าอย่างอื่นซึ่งผู้ประกอบการไม่ได้ประมาทในการทำให้สินค้าดังกล่าวชำรุดบกพร่อง ทั้งนี้ สิทธิในการฟ้องร้องคดีของผู้บริโภคต้องเรียกร้องสิทธิภายใน 3 ปี นับแต่วันที่ได้รับความเสียหาย แต่ไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันที่ผู้ประกอบการส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้บริโภค

3. สรุปผล และข้อเสนอแนะ

3.1 สรุปผล

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องของสินค้าสำหรับประเทศไทยพบว่ายังไม่มีกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะที่จะสามารถนำมาปรับใช้เพื่อบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ซื้อ ผู้ขาย ตลอดจนผู้ผลิตสินค้าโดยตรง แม้จะมีการบัญญัติความรับผิดชอบเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องของสินค้าอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แต่ก็ขาดความชัดเจนและเป็นปัญหาในทางปฏิบัติจนนำมาสู่การพิจารณาตีของศาลและการอาศัยความรับผิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น การศึกษาเชิงเปรียบเทียบในกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น ที่มีลักษณะพัฒนาให้เกิดความเป็นธรรมและบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้บริโภคจากการบริโภคสินค้าที่มีความชำรุดบกพร่องนั้น

เมื่อได้ศึกษาลงในรายละเอียดตามผู้เขียนได้อธิบายไปข้างต้นแล้วนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าประเทศไทยควรนำกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นต้นแบบในการร่างกฎหมายความชำรุดบกพร่องของประเทศไทย เนื่องจากมีรายละเอียด แนวทาง ตลอดจนมาตรการในการเยียวยาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ผู้เขียนมิได้ตัดสินใจบนพื้นฐานความเห็นส่วนตัวว่าต้องอ้างอิงตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ผู้เขียนยังมีความเห็นต่อการพัฒนาแนวทางกฎหมายความรับผิดต่อสินค้าไม่ได้มาตรฐานของประเทศไทย จำเป็น

³⁶ The Product Liability Act, no. 85, 1994.

ต้องศึกษาเพิ่มเติมถึงกฎหมายของสหภาพยุโรป (EU Directive) ที่ได้มีการกำหนดเรื่องนี้ไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกัน และในมุมมองของกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN) กล่าวคือ ประเทศสิงคโปร์ (Singapore) ที่ได้เริ่มพัฒนาบังคับใช้กฎหมายในลักษณะนี้แล้วด้วย ท้ายที่สุดการพัฒนากฎหมายของประเทศไทยจำเป็นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทยเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาให้เป็นกฎหมายที่เหมาะสมและสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษากฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่นในประเด็นการคุ้มครองผู้บริโภคต่อความเสียหายจากสินค้าชำรุดบกพร่องหรือสินค้าไม่ได้มาตรฐานนั้น ผู้เขียนเห็นควรเสนอแนะในการพัฒนากฎหมายของประเทศไทย กล่าวคือ

ผู้เขียนมีความเห็นว่ากฎหมายเกี่ยวกับคุ้มครองผู้บริโภคมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสินค้าจากการผลิตที่ไม่เหมาะสมจะนำไปสู่ความชำรุดบกพร่องของสินค้า แม้ปัจจุบันประเทศไทยจะได้มีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสินค้าไม่ปลอดภัยแล้วก็ตาม ที่ยังไม่ครอบคลุมถึงสินค้าที่ไม่ได้ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภคแต่เป็นเพียงความไม่สมบูรณ์ของสินค้า หรือเกิดจากความชำรุดบกพร่องที่อาจเกิดขึ้นได้ มาบังคับใช้เป็นกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองผู้บริโภคดังเช่นประเทศอื่น ๆ ดังที่ผู้เขียนได้ยกเป็นกรณีศึกษา

หากสามารถนำไปพัฒนาเป็นกฎหมายและบังคับใช้ได้นั้น ผู้เขียนเห็นว่าจะเป็นการพัฒนาขีดความสามารถของประเทศไทยต่อการผลิตสินค้าอีกระดับหนึ่ง และส่งผลให้เกิดการแข่งขันในด้านการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพเข้าสู่ตลาดมากยิ่งขึ้น ย่อมนำไปสู่ประโยชน์ของผู้บริโภคที่รัฐมีหน้าที่พึงต้องกระทำเพื่อการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐานของประชาชน

References

- Anan Chantara-opakorn. *Remedy the Injured by Product Liability*. Bangkok: Thammasat University Press, 2016. [In Thai]
- CarLemon. “Magnuson-moss Warranty Act, the Federal Lemon Law, How Does the Magnuson-moss Warranty Act, Federal Lemon Law, Protect Consumers.” Last modified n.d. Accessed October 9, 2018. <http://www.carlemon.com/Magnuson-Moss-Warranty-Act-the-Federal-Lemon-Law.html/>
- Corradi, Antonella. “International Law and Consumer Protection: The History of Consumer Protection.” Last modified 2015. Accessed April 2, 2018. http://www.nyulawglobal.org/globalex/International_Law_Consumer_Protection.html/

-
- Council of Better Business Bureaus. “Standards of the California Lemon Law, Song-Beverly Consumer Warranty Act and Tanner Consumer Protection Act, California.” Last modified 2009. Accessed April 29, 2017. <http://www.bbb.org/us/Storage/16/Documents/BBBAutoLine/CA-LLsummary.pdf/>
- Council of Better Business Bureaus. “California Lemon Law Summary, California.” Last modified 2012. Accessed April 29, 2017. <http://www.bbb.org/us/Storage/16/Documents/BBBAutoLine/CA-LLaddinfo.pdf/>
- Croen, Philip W. “Torts: Liability of Manufacturer to Consumer for Defects in Manufacture of Articles.” *Marquette Law Review* 26, no. 1 (December 1941): 52.
- Manit Sutaporn. “The Characteristics of Consumer Law.” *Dunlaphaha* 5, no. 32 (September-October 1985): 51. [In Thai]
- Nontawat Nawatrakulpisut. “Liability to Manufacturer or Purchaser on New Vehicle and Consumer Protection: Product Liability Law v.s. Lemon Law.” *Law Journal* 36, no. 2 (June 2010): 279. [In Thai]
- Ottley, Younghee Jin, and Bruce L. Ottley. “Product Liability Law in Japan: An Introduction to a Developing Area of Law.” Last modified n.d. Accessed October 11, 2018. <http://www.digitalcommons.law.uga.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1805&context=gjicl,pp.47-52/>
- Phatthanat Sithaphon. “International Consumer Protection Law.” Last modified n.d. Accessed October 8, 2018. <https://www.l3nr.org/posts/535502/> [In Thai]
- Praphrut Chatprapachai. “Product Liability of State of America.” *Law Journal Rapee* 3, no. 1 (August 2010): 140-161. [In Thai]
- Susom Supanit. *Commentary on Consumer Protection Laws*. 9th ed. Bangkok: Chulalongkorn University, 2014. [In Thai]
- The Law Firm T. “What is the Tanner Consumer Protection Act ?.” Last modified 2017. Accessed October 2, 2018. <https://www.margarianlaw.com/tanner-consumer-protection-act/>
- The Margarian Law Firm. “Song-Beverly Consumer Warranty Act.” Last modified n.d. Accessed October 2, 2018. <http://www.lemonlawcourt.com/song-beverly-consumer-warranty-act/#WQwDiMuweM9/>
- Vithoon Eungprabhanth. “How to Sues Tobacco Companies in Abroad.” *Botbundit* 57 (December 2001): 4. [In Thai]